

Asia: VN/6433/2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta (ORK) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta (jäljempänä esitys). Muutoksilla pyritään edistämään työantajien mahdollisuuksia selvittää työnhakijoiden rikostaustaa myös lyhytaikaisissa enintään kolme kuukautta kestävässä työ- ja virkasuhteissa. ORK kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Vaikutukset ORK:n toimintaan

ORK pitää esitystä kannatettavana.

ORK:ta on erityisesti pyydetty lausumaan ehdotuksen vaikutuksista sen toimintaan ja resurssitarpeisiin. ORK toteaa, että esitetty mahdollisuus pyytää otteita nähtäväksi myös alle kolme kuukautta kestävässä virka- ja työsuhteissa yksinkertaistaa rikosrekisteriotteiden käsittelyä, kun työ- tai virkasuhteelta edellytettyä kestoa ei jatkossa olisi tarpeen selvittää otetta luovutettaessa.

ORK toteaa, että esityksen sivulla 13 esitetyt arviot vaikutuksista sen toimintaan ovat oikeasuuntaisia. ORK:ssa on otettu 29.10.2020 käyttöön uudenlainen sähköinen asiointi, jonka kautta on mahdollista pyytää vahvasti tunnistautuneena rikosrekisteriotteita lasten kanssa työskentelyä varten. Sähköinen asiointi mahdollistaa osin otepyyntöjen automaattisen käsittelyn, minkä lisäksi laaditut otteet ovat sähköisen asioinnin palvelussa pyytäjälle nähtävissä heti niiden

valmistuttua kuuden kuukauden ajan. Ote toimitetaan pyytäjälle aina lisäksi joko postitse tai Suomi.fi-asiointitilille.

Mikäli rikostaustaotteita pyydetään jatkossa sähköisen asioinnin kautta, ORK:n resurssitarpeen lisäys varsinaiseen otteiden luovuttamiseen liittyen on pienempi. Kuten esityksessä todetaan, oletettavasti opetusalan käytäntöä (opiskelijoiden rikostaustaotteita) vastaavasti työntekijöiden tausta tultaisiin tarkastamaan lyhyissäkin palvelussuhteissa jatkossa pääsääntöisesti, vaikka siihen ei olisikaan velvollisuutta. Otteiden määrät voisivat näin ollen kasvaa merkittävästi. Ottaen huomioon tarpeen ohjeistaa työntekijöitä ja työnantajia asiassa, jäljempänä tarkemmin kuvattavien muihin EU-jäsenmaihiin tehtävien ECRIS-kyselyiden lisääntymisen sekä lisääntyvän asiakaspalvelun tarpeen, ORK katsoo, että esityksen arvio noin 0,5 h henkilötyövuoden lisäresurssitarpeesta on oikea.

Muutos edellyttää ORK:n sähköiseen asiointipalveluun ja hakulomakkeille vähäisiä muutoksia, joiden kustannusten arvioidaan olevan noin 4500 euroa.

Muita huomioita esitykseen

Oikeusrekisterikeskus kiinnittää rikosrekisteriotepyyntöjen käsittelyaikaan liittyen huomiota EU-tiedonvaihtoon, jota ei ole tuotu esityksessä esiin. Lain rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (214/2012, EU-rikosrekisterilaki) 20 §:n mukaan kun yksityinen henkilö, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, pyytää itseään koskevan rikosrekisteriotteen rikosrekisterilain 6 §:n 1-5 momentin mukaisesti, Oikeusrekisterikeskus esittää rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka kansalainen henkilö on. Lain 20 §:n 2 momentin mukaan pyyntö voidaan esittää myös sen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka asukas henkilö on ollut.

Tiedot hankitaan puitepäätöksellä 2009/315/YOS (Neuvoston puitepäätös jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä) perustetun järjestelmän kautta (European Criminal Records System, ECRIS). Jäsenvaltioilla on velvollisuus vastata tällaisiin pyyntöihin 20 työpäivän kuluessa. Jos rikosrekisteriotetta pyydetään myös toisen EU-jäsenmaan kansalaisuuden omaavasta henkilöstä, rikosrekisteriotteiden käsittely saattaa tästä syystä kestää huomattavasti pidempään, kuin ORK:n tavanomaisen enimmäiskäsittelyajan, joka on 7 työpäivää. ORK:n sähköisen asioinnin palvelussa ote on saatavissa heti sen valmistuttua.

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Laitakari Sari
Oikeusrekisterikeskus